

На волі

Панас Мирний

Устало сонце з-за діброви,
Туман погнало у яри
І усушило дрібні сльози
В старої бідної вдови.

Вже третій день гуля Вкраїна,
Вже третій день ревуть шинки –
Стрічає волю люд похилий,
І чоловіки, і жінки...

Вже третій день голота п'яна
Костить на чім не є панів,
Й вдова-кріпачка пригорнула
До серця двох своїх синів.

Й заплакала... Гарячі сльози
Побили із її очей.
“Мій Федоре та мій Василю!
Господь ззирнув на вас, дітей,

І дав нам волю! Не в ярмі,
Не на чужім кривавім полі
Споникнуть голови, в своїй,

В своїй жаданій долі-волі.
І не споникнуть, зацвітуть,
Як маків цвіт ув огороді.
Ніхто не знехтує в господі
Мого барвіночку...”

І тут,
Не спивши зроду ні чарчини,
Стара осьмушку узяла
І випила – зробилась п'яна
І п'яна плакати почала,
Потім заснула... й сниться їй,
Старій, і немощній, й дурній,

Якась своя особна воля:
Степи, і луки, й щастя-доля,
І огороди, і сади,
І діти сняться їй не ті,
Уже жонаті і заможні.
І ще щось снилось... Та чи можна
Всього казати? то бредня!
І п'яному тільки й верзеться...
Та й не тому, що п'є щодня,
А так, коли-то попадеться.
Ну, одним словом, що вона,
Вона побачила гетьмана
Та і прокинулась... аж гляне,
Що там, де зроду не була,
Вона лежить стара і п'яна,
А діти плачуть!.. Де ж вона?
Та воля? степ той, ті поля?
Де й сон той дівся! босі, голі,
Голодні... Тільки що на волі.
І вона діток за рученьки взяла
І в найми до шинку повела!